

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКОТУРИЗМУ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

*Л. С. Безугла, д. е. н., доцент, bezuhla.l.s@ntu.one, orcid.org/0000-0002-6520-4325,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»*

Методологія дослідження. Методологічним інструментарієм дослідження є системний підхід до наукового пізнання економічних явищ і процесів, адаптований до популяризації екотуризму на міжнародних ринках. У статті використано загальнонаукові та спеціальні наукові методи, а саме: історичний, абстрактно-логічний, дедуктивний, абстрагування та методи синтезу й аналізу.

Результати. Проаналізовано досвід закордонних країн та міжнародних організацій щодо розвитку екологічного туризму та досліджено діяльність прогресивних, науково-обґрунтованих світових практик. Ідентифіковано основні проблеми, які стримують впровадження міжнародного досвіду в українському просторі, а саме: відсутність державної підтримки щодо розвитку сільського, екологічного (зеленого), аграрного туризму; низький рівень інформаційного забезпечення; недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази; обмежений обсяг інвестиційних ресурсів; недостатньо ефективного застосування механізму державно-приватного партнерства при залученні нетрадиційних джерел фінансування інвестиційних проєктів; низький рівень активності органів місцевої влади у розвитку екотуризму; відсутність податкових пільг для осіб, які беруть участь у наданні екотуристичних послуг. Наведено пріоритетні напрями розвитку екотуризму в Україні з урахуванням закордонного досвіду. Зазначено про важливість розвитку та популяризації українського екологічного туризму на міжнародних ринках як елемента забезпечення стабільної ситуації в туристичній галузі.

Новизна. Визначено методичні підходи популяризації українського екотуризму на міжнародних ринках та узагальнено пріоритетні напрями просування екологічного туризму в Україні з урахуванням закордонного досвіду, що дозволить зробити екотуристичну інфраструктуру країни більш конкурентоспроможною.

Практична значущість. Досвід розвинених країн свідчить, що для України та її регіонів питання розвитку екотуризму є вкрай важливим, актуальним і перспективним. Завдяки цьому виду туризму можна забезпечити економічне зростання, якісне соціальне забезпечення, підвищити добробут населення, поліпшити соціально-економічний розвиток територій.

Ключові слова: екотуризм, популяризація туризму, міжнародні ринки, розвиток туризму, просування туристичних послуг, міжнародні туристичні організації.

Постановка проблеми. В останні десятиліття для всіх країн планети все більш важливим стає питання переосмислення використання життєво необхідних ресурсів без нанесення шкоди навколишньому природному середовищу зі збереженням культурної спадщини народів. Екотуризм описаний як ідеальний вид туризму, оскільки він спрямований на збереження природних, культур-

них та інших туристичних ресурсів для постійного використання майбутніми поколіннями, але при цьому приносить користь теперішньому суспільству.

Міжнародне суспільство екотуризму визначає екотуризм як «відповідальну подорож по природним територіям, що зберігає довкілля і покращує добробут місцевого населення». Згідно зі звітом ЮНВТО, який був

присвячений впливу пандемії COVID-19 на туристичну галузь, більшість країн світу станом на 20 квітня 2020 року ввели обмеження на поїздки. Так, 97 країн повністю або частково закрили свої кордони для туристів, 65 країн повністю або частково припинили міжнародні рейси, 39 країн здійснили закриття кордонів в більш диференційований спосіб, заборонивши в'їзд пасажиром з певних країн [1].

Розвиток екологічного туризму в цілому – одна з основних зростаючих сфер послуг. Оскільки він зачіпає безліч секторів, від будівництва до постачальників товарів повсякденного попиту, він може бути важливим двигуном соціально-економічних змін і прогресу, особливо в країнах, що розвиваються, де внесок туризму в економіку досить вагомий. Для країн, що розвиваються з обмеженнями у фінансуванні, добре розроблена схема екотуризму може надати ефективний механізм фінансування для підтримання добробуту громад, економіки та природного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські та закордонні науковці в своїх публікаціях досліджують та розкривають різні аспекти розвитку та просування екотуристичного сектору на міжнародні ринки. Так, І. Гришова, Т. Шабатура, О. Ніколюк зазначають, що розвиток туризму залежить від введення нових і вдосконалення традиційних видів туризму, постійного пошуку кращих і більш економічних способів просування та реалізації туристичного продукту, поліпшення його якості [5].

На основі аналізу світового досвіду П. Мазеу і С. Свіджеш роблять висновок: для того, щоб екологічний туризм міг реально позитивно впливати на еколого-кліматичну та соціальну сфери країни, а також бути реальним пріоритетним напрямом туризму, його поняття має базуватися на таких основних аспектах: орієнтації туристів щодо пріоритетного споживання екологічних ресурсів; збереження наявного природного середовища; підтримання традицій укладу життя місцевого населення [7].

Д. Форіс, А. Флореску, Ф. Тіборі та С. Барабас проводять оцінку туризму з точки зору економічного та культурного впливу на

місцевих жителів, а також на екологічну систему дестинації [4].

Е. Мондіно та Т. Бірі стверджують, що екотуризм, основною ідеєю якого є гармонізація стосунків людини з навколишнім природним середовищем, турбота про збереження довкілля, що використовується в туристичних цілях та підвищення екологічної свідомості суспільства, є популярним і перспективним напрямком індустрії туризму [2].

О. Кузіор, О. Люльов, Т. Пімоненко, О. Квілінські та Д. Кравжик констатують, що прийняті Цілі сталого розвитку спрямовані на переорієнтацію туристичної індустрії на сталий туризм та розвиток постіндустріального туризму [3].

Такі міжнародні організації як Всесвітня туристична організація (UNWTO), Європейський Союз (EU), Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) досліджують та висвітлюють роль, значення екотуризму в економіці, визначають індикатори для оцінювання його розвитку, збирають статистичну інформацію щодо сучасного стану. Однак, питанню щодо популяризації українського екотуризму на міжнародних ринках приділено мало уваги [1].

Незважаючи на наявність прогресивних, науково-обґрунтованих світових практик, Україною робляться лише перші кроки щодо популяризації українського екотуризму на міжнародних ринках.

Формулювання мети статті. Мета даної статті полягає в проведенні аналізу щодо шляхів популяризації українського екотуризму на міжнародних ринках та узагальненні пріоритетних напрямів просування екологічного туризму в Україні з урахуванням закордонного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світовий екологічний туризм за останні десятиліття розвивався доволі стрімко, і високий темп його розвитку забезпечив ефективне функціонування туристичного ринку та його стратегічний розвиток навіть за несприятливих економічних умов, фінансових криз та значного збільшення чинників ризику.

Тенденція до «екологізації» має світовий масштаб. Так, у Шотландії у 2004 р. було опубліковано звіт щодо перспектив розвитку

діяльності підприємств екотуризму на міжнародному ринку, де зазначалося, що використання терміну «екотуризм» характерне для країн, що лідирують у даній сфері, – Австралії, Новій Зеландії та Швейцарії.

Європейський Союз вбачає в екотуризмі основний важіль економічного зростання сільських територій. За оцінками експертів Європейського банку реконструкції та розвитку, облаштування в місті вихідця з сільської місцевості в 20 разів дорожче, ніж створення умов для його життя і роботи в селі. На сучасному етапі всі національні організації зеленого туризму країн Європи об'єдналися в Європейську федерацію фермерського і сільського туризму (European Federation for Farm and Village Tourism – EuroGites), ключові завдання якої полягають в організації сприяння розвитку зеленого туризму та цільового інвестування проєктів [1, 6, 8].

В ОАЕ в Дубай у 2020 році вперше для туристів відкрили заповідник The Dubai Desert Conservation Reserve, де з'явилася можливість здійснювати автомобільні прогулянки. У заповіднику можна розбити табір і навіть заночувати посеред пустелі. Під час поїздки можна побачити аравійську антилопу, газелей, лисиць і ящірок, а ще безліч перелітних птахів (з листопада по квітень). Кемпінг, де можна заночувати і зануритися в природу, знаходиться посеред пустелі, в стародавньому лісі з дерев «Гаф». Тури і візити можна забронювати через одне з восьми акредитованих туристичних компаній. Вартість екскурсій становить близько 1 950 дирхамів за двох (\$ 530). В одній екскурсії можуть взяти участь до п'яти автомобілів одночасно, до двох дорослих і трьох дітей – в кожному. Туристичні агентства надають кемпінг-трейлер з наметом на даху, холодильником і екологічно чистим грилем, а також все необхідне для ночівлі на природі, включаючи меблі, питну воду, душ і туалет. Туристам потрібно привезти з собою тільки їжу, напої і постільні принадлежності.

На протязі багатьох століть Південно-Східна Азія була і є привабливою частиною світу для відпочинку, яка пропагує здоровий, екологічно чистий відпочинок на міжнародному туристичному ринку. Мільйони туристів приїжджають до цього регіону через

екзотичні пляжі, дику природу, стародавні храми, чудову кухню, яскраву культурну складову народів та дешевий шопінг. До найвідвідуваніших країн Південно-Східної Азії належать: В'єтнам, Тайланд, Камбоджа, Малайзія, Індонезія, Сінгапур, Філіппіни. Через катастрофічні повені та цунамі, спалахи небезпечних захворювань, народні протести, тероризм та фінансову кризу у регіоні Південно-Східної Азії значно знизилась кількість іноземних туристів.

Прихильникам екологічного туризму регіон Південно-Східної Азії пропонує також екопригодницькі заходи, які допомагають зберегти природу навколишнього світу, відвідування заповідників та плантацій.

У Центральній Америці агропромисловий комплекс практично знищив більшу частину сухих тропічних лісів регіону, в той час як вирубка лісу є серйозною загрозою для екосистеми. В сучасних реаліях, 30% території Центральної Америки - це ліси, що становить половину того, що було 50 років тому. Таке руйнування призвело до браку питної води, раптових повіней та обвалів. Однак, Коста-Ріка домоглася великих успіхів у захисті багатого біорізноманіття регіону. Беліз, Гватемала і Гондурас мають похвальні екологічні показники, причому 40% територій цих країн знаходяться під захистом. Сальвадор має гірші екологічні показники, де залишилося лише 2% від початкового лісу, в той час як Нікарагуа втрачає 150000 га лісу в рік, а Панама – 6900 га.

Сталий розвиток екологічного туризму в Китаї визначається активним втіленням в життя низки проєктів, каталізаторами яких виступають провідні міжнародні інституції. Китай в останні роки став одним з основних акторів на туристичному ринку світу, зайнявши третю позицію за кількістю прибуттів. Проблема сталого розвитку туризму, збереження його ресурсної та матеріально-технічної бази, культурної ідентичності та подальшого зростання туристичного потоку є нагальним і досить гострим питанням для країни. Крім того, в Китаї, Всесвітній фонд дикої природи сприяв укладенню угоди з Carrefour (французька компанія роздрібної торгівлі, друга за величиною в світі після американського Wal-Mart) про продаж в магазини своєї мережі органічних продуктів, вирощуваних

на півночі провінції Сичуань: волоські горіхи, мед, перець і гриби. В рамках програми понад 200 сім'ям, які проживають на захищених територіях поширення гігантської панди, було виділено близько 260 тис. юанів. Хоча це і не можна пов'язати безпосередньо з туризмом, все ж, дана програма стала помітним досягненням в галузі сталого розвитку території та позитивним результатом китайського досвіду, який в певній мірі міг би стати корисним для туристичної політики України.

Участь у глобальній мережі було б гідним пріоритетом туристичної політики України в контексті сталого розвитку туризму. Крім того, китайський досвід і його позитивні результати визначають і інші пріоритети сталого розвитку екотуризму:

- активна співпраця з міжнародними організаціями, які займаються питаннями сталого розвитку;
- підготовка кадрів для управління об'єктами природоохоронного значення;
- розробка проєктів збалансованої

експлуатації туристичних ресурсів і залучення інвестицій для їх виконання;

- виховання відповідального ставлення до природи серед населення країни, особливо територій, що володіють унікальними природними та історико-культурними ресурсами.

Сукупність принципів та норм, що регулюють діяльність держав у сфері туризму і міжнародних подорожей з метою задоволення великого кола культурних і духовних потреб людини, становить інститут міжнародного туристичного права.

Норми, що входять в даний інститут, забезпечують найбільш ефективну співпрацю держав у сфері туризму і зміцнюють взаємну зацікавленість учасників туристичного обміну у їх розвитку. У зв'язку з цим більшість норм міжнародного права в галузі туризму було прийнято на міжнародних конференціях і нарадах по туризму. Серед великого кола міжнародних нормативно-правових резолюцій найбільш значущі представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Історична довідка щодо прийняття основних норм міжнародного права в галузі туризму

Рік	Країна, місто	Тип зустрічі	Результат
1963	Італія, Рим	Конвенція ООН	Прийнята «Спільна резолюція щодо розвитку туризму», яка сприяла спрощенню встановлених формальностей щодо міжнародного туризму
1970	Мексика, Мехіко	Генеральна Асамблея Міжнародного союзу офіційних туристичних організацій	Прийнято рішення про створення Всесвітньої туристичної організації (ВТО) та затверджено її статут
1980	Філіппіни, Маніла	Всесвітня конференція ВТО з міжнародного туризму	Результатом роботи стала «Манільська декларація зі світового туризму»
1982	Мексика	Всесвітня нарада ВТО з міжнародного туризму	Затверджено «Документ Акапулько», який затвердив концепцію та основні напрями подальшого співробітництва держав у сфері міжнародного туризму
1985	Болгарія, Софії	VI сесія Генеральної Асамблеї ВТО	Прийнята «Хартія туризму», частину якої склав «Кодекс туриста».
1989	Нідерланди, Гаага	Міжнародна конференція з туризму	Прийнято «Гаазьку декларацію з туризму», в якій було відзначено місце туризму в соціально-економічному житті всіх країн і народів світу
1991	Аргентина, Буенос-Айрес	IX сесія Генеральної Асамблеї ВТО	Прийнято «Резолюцію зі спрощення подорожей, безпеки та захисту туристів»
1995	Швеція, Естерсунд	I Міжнародна конференція з безпеки туризму та зменшення ризиків під час проведення подорожей	Вироблення державами взаємоприйнятних і погоджених варіантів вирішення проблем з безпеки туристів

1997	Філіппіни, Маніла,	Всесвітня нарада міжнародних туристичних організацій	Прийнято «Манільську декларацію із соціального впливу туризму»
1999	Чилі, Сантьяго	XIII сесія Генеральної Асамблеї ВТО	Прийнято Глобальний етичний кодекс туризму
2001	Республіка Корея, Сеул та Японія	XIV сесія Генеральної Асамблеї ВТО	Прийнято Сеульську декларацію «Мир і туризм» та Осацьку «Декларацію Тисячоліття».
2002	Канада, Квебек	Всесвітній саміт з екотуризму	Прийнято Квебекську декларацію з екотуризму
2003	Китай, Пекін	XV сесія Генеральної Асамблеї ВТО	Перетворення ВТО у спеціалізований орган ООН під назвою UNWTO – United Nations World Tourism Organization
2005	Сенегал, Дакар	XVI сесія Генеральної Асамблеї ЮНВТО	Прийнято «Резолюцію співробітництва ЮНВТО із системою ООН»
2007	Колумбія, Картахена де Індіас	XVII сесія Генеральної Асамблеї ЮНВТО	Визначено стан та перспективи розвитку світової туристичної індустрії, а також проблеми глобальної зміни клімату
2009	Казахстан, Астана	XVIII сесія Генеральної Асамблеї ЮНВТО	Прийнято резолюцію, що рекомендувала державам спростити візові режими та знизити податки в туристичній галузі
2011	Республіка Корея, Кенджу	XIX сесія Генеральної Асамблеї ЮНВТО	Проведено спеціальну зустріч з питань розвитку туристичного потенціалу країн-учасниць проекту «Шовковий шлях».
2015	США, Нью-Йорк	LXX сесія Генеральної Асамблеї ООН	2017 рік оголошено Міжнародним роком сталого розвитку туризму, основні напрями – економічний, соціальний та екологічний.
2020	Португалія, Ліссабон	Конференція «Tourism: 2020 Vision»	ЮНВТО оголосила, що пригодницький туризм, круїзи, екотуризм, культурно-пізнавальний туризм, тематичний туризм - найперспективніші туристичні напрями наступного сторіччя

Джерело: сформовано за [4, 7, 8]

У 2017 році генеральний секретар ЮНВТО Талеб Ріфаї зауважив, що «...сталий розвиток туризму сприятиме кращому взаєморозумінню між народами в усьому світі, внаслідок чого буде підвищено поінформованість про велику спадщину різних цивілізацій і в забезпеченні кращого розуміння цінностей, притаманних різним культурам, сприяючи тим самим зміцненню миру в усьому світі» [8].

Україна приймає участь в міжнародних туристичних організаціях відповідно до статутних документів та міжнародно-правових зобов'язань.

У жовтні 1997 р. на XII сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристської організації, що відбулася у м. Стамбулі (Туреччина), Україна стала Дійсним членом цієї організації. Через два роки, у вересні 1999 р. на XIII сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристської організації, що проходила у м.

Сантьяго (Чилі) Україну було обрано до складу Виконавчої ради ВТО.

На веб-сайті Посольства України в Королівстві Іспанії опублікована наступна історична довідка щодо членства України в ВТО «набуття Дійсного членства України у ВТО стало імпульсом до здійснення ряду важливих заходів, спрямованих на посилення значення туризму в суспільно-економічному житті держави: видано Указ Президента України «Про встановлення Дня туризму», який вперше відзначався у 1998 році в рамках Всесвітнього дня туризму. Щорічному Міжнародному туристичному салону «Україна» (UITM) – найбільшому виставковому заходу на теренах нашої країни, надано статус заходу, що проходить під егідою ЮНВТО, за участю представників ЮНВТО, з використанням символіки ЮНВТО, а також включенням Салону до Календаря міжнародних туристичних заходів ЮНВТО.

У жовтні 2000 року Генеральний секретар ЮНВТО Франческо Франжіаллі здійснив перший візит в Україну, у ході якого провів зустрічі з Президентом України, Головою Верховної Ради України, Прем'єр-міністром України, Віце-прем'єр-міністром України, Головою Київської міської державної адміністрації, Міністром закордонних справ України, а також виступив на парламентських слуханнях на тему «Стан і перспективи розвитку туризму в Україні» та черговому засіданні Ради по туризму в країнах СНД.

Саме у 2002 році на Всесвітньому саміті з екотуризму, який проходив у Квебеці (Канада) вперше було наголошено про важливість розвитку екологічного туризму в країнах та надано рекомендації національним органам влади, представникам приватного сектору, неурядовим та громадським організаціям, навчальним закладам, а також міжурядовим організаціям і фінансовим установам щодо зосередження увагу на цьому напрямі.

В Україні проведено 8 міжнародних семінарів ЮНВТО (у м. Києві, Одесі, Ялті та Яремчі) з різних аспектів світової та національної туристичної політики, у двох з яких взяв участь Генеральний секретар ЮНВТО («Нові інформаційні технології в туризмі» (м. Київ, 8-11 жовтня 2000 р.), «Розвиток сільського туризму» (м. Яремча, 26–28 вересня 2003 р.)). У 2013 р. Генеральний секретар ЮНВТО Талеб Ріфаї здійснив візит до України з метою участі у II Київському міжнародному туристичному форумі (10–12 жовтня, м. Київ).

У резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 262 розглядалося питання щодо збереження суверенітету України та територіальної цілісності. Генеральна Асамблея ООН не визнала зміни статусу Автономної Республіки Крим (далі – АРК) і підтвердила міжнародно визнані кордони України шляхом голосування: зі 193 країн підтримали вищевказане рішення 100 країн-партнерів, проти висловилося 11 країн, 58 утрималися – 58 країн, не голосували – 24 країни. Документ був прийнятий 27 березня 2014 року в результаті відкритого голосування на 80-му пленарному засіданні 68-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.

26 червня 2016 р. у Києві відбулись переговори Віце-прем'єр-міністра з питань євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції Іванни Клімпуш-Цинцадзе з Генеральним секретарем ЮНВТО Талеб Ріфаї в рамках Міжнародної конференції у сфері туризму «Брендинг дестинацій: запорука побудови успішної репутації», організованої Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за підтримки ЮНВТО.

У грудні 2019 року на пленарній 74-ій сесії, Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію, що закликає Російську Федерацію вивести свої збройні сили з АРК, висловлюючи серйозну стурбованість з приводу зростання військової присутності на кордонах України.

У ході візиту до Іспанії 10 вересня 2020 р. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба провів зустріч з Генеральним секретарем ЮНВТО Зурабом Пололікашвілі, під час якої сторони обговорили питання активізації взаємодії України з ЮНВТО та залучення механізмів організації до розвитку туристичної галузі України».

Україна є учасником проєкту ЮНВТО «Туризм по Великому Шовковому шляху». Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку.

Кожну глобальну ціль було розглянуто з урахуванням специфіки національного розвитку. Протягом останніх п'яти років в Україні було проведено низку національних та регіональних консультацій. За результатами консультацій можна зробити висновок, що національні цілі сталого розвитку слугуватимуть основою для інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування.

Державне агентство розвитку туризму разом з Міністерством закордонних справ, Міністерством культури та інформаційної політики України, креативною школою Projector 20 липня 2021 року презенту-

вали Комунікаційну кампанію розвитку просування України як популярного напрямку для іноземних туристів. Документ містить практичні кроки, формати, канали та методи, які дадуть змогу засобам комунікації та публічній дипломатії формувати сталий туристичний імідж України та системно залучати іноземних туристів [9].

Учасники також представили міжнародну інформаційну кампанію Visit Ukraine – Summer in Ukraine, яка покликана популяризувати літній відпочинок в Україні серед іноземців. Закордонні дипломатичні установи України вже розпочали її втілення на всіх континентах [9].

Разом з тим, незважаючи на значні перспективи розвитку екологічного туризму в Україні, існують певні проблеми, які стримують його впровадження. Серед них можна назвати такі: відсутність державної підтримки щодо розвитку сільського, екологічного

(зеленого), аграрного туризму; недостатнє застосування світової практики в Україні; низький рівень інформаційного забезпечення; недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази та неналежне приділення уваги питанням його відповідності міжнародним вимогам і стандартам; обмежений обсяг інвестиційних ресурсів; недостатньо ефективне застосування механізму державно-приватного партнерства при залученні нетрадиційних джерел фінансування інвестиційних проєктів; низький рівень активності органів місцевої влади у розвитку екотуризму; відсутність податкових пільг для осіб, які беруть участь у наданні екотуристичних послуг.

Пріоритетні напрями розвитку екотуризму в Україні з урахуванням закордонного досвіду наведені на рис. 1

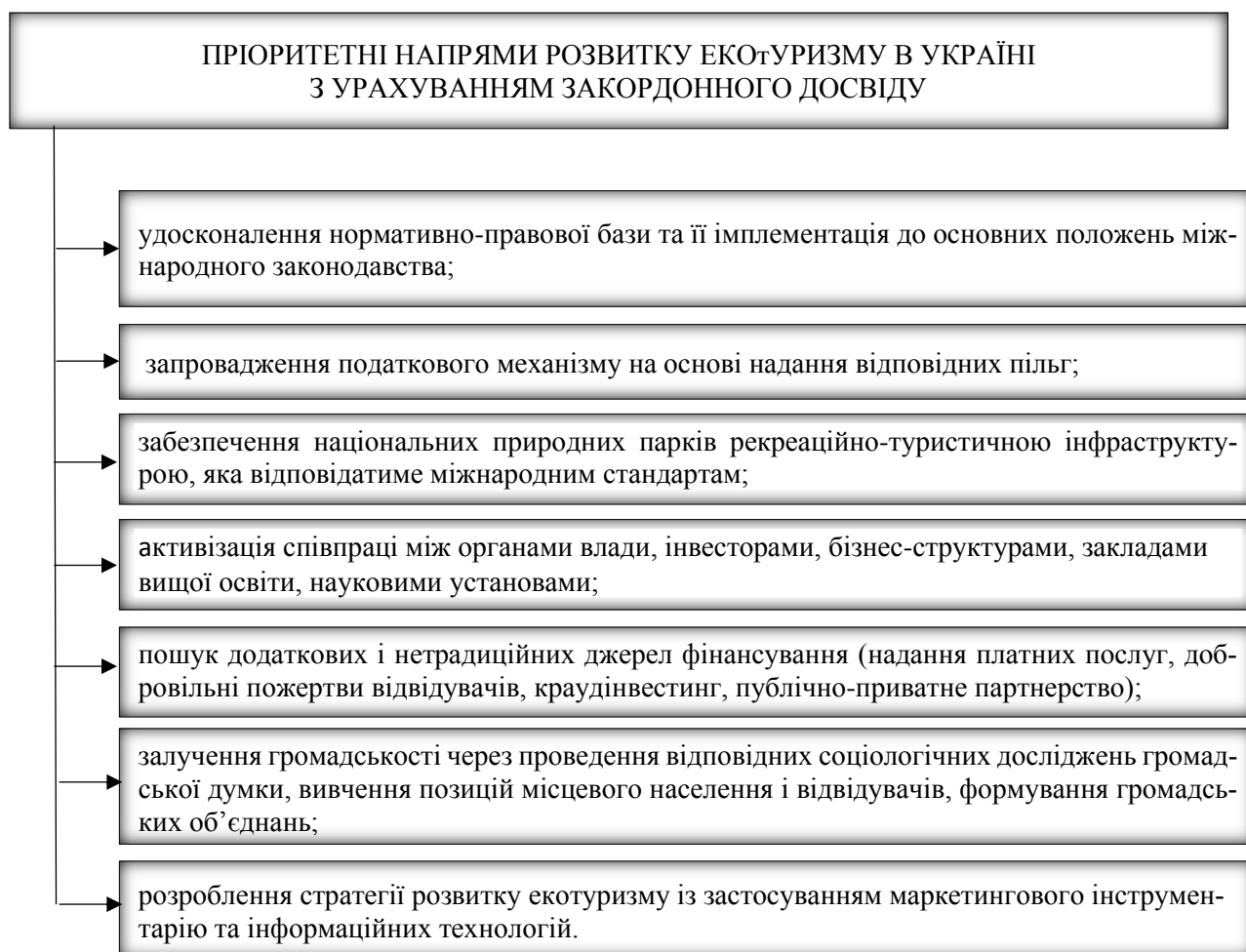

Рис. 1. Пріоритетні напрями розвитку екотуризму в Україні з урахуванням закордонного досвіду

Джерело: адаптовано авторкою за [1]

При формуванні туристичної політики України не менш важливо враховувати, що туризм для місцевого населення завжди має два наслідки. З одного боку, збільшення потоку туристів означає розвиток місцевої економіки і підвищення рівня життя, а з іншого – втручання в місцеву екосистему, яка може негативно вплинути на чисельність представників флори і фауни, автентичну локальну культуру тощо. Місцеві громади розуміють важливість сталого розвитку туризму, необхідність розвивати туризм, дотримуючись принципів збалансованості, але вони часто не знають, як це робити. Таким чином, найбільшою проблемою для цих громад є відсутність знань про екологічний туризм і про те, як впроваджувати його принципи в життя.

Виходячи з цього, можна сказати, що розвиток екотуризму в Україні можливий за умови використання маркетингових комунікацій, залучення міжнародних організацій щодо популяризації новітніх технологій у цій сфері, забезпечення поінформованості населення, що дасть змогу поліпшити екотуристичну інфраструктуру в регіонах.

Висновки. Туризм – це зростаюча галузь, економічний потенціал якої особливо великий у країнах, що розвиваються. Зведення до мінімуму впливу туризму на навколишнє середовище при максимальному збільшенні його економічних вигод для розвитку і боротьби з бідністю відповідає загальній меті розвитку туризму.

У XXI столітті туризм є найбільш перспективною та однією з провідних галузей світової економіки. Просування бізнесу в сфері туризму здатне гарантувати істотний вклад в економіку країни у наданні нових робочих місць, поповнення державного бюджету за допомогою сплати податків та відвідуванням України іноземними туристами. Загалом економіка в сфері туристичного бізнесу являє собою комплекс соціальних взаємин, що з'являються в процесі здійснення туристичної діяльності, тобто при виробництві, розподілі, обміні та споживанні туристичного продукту, що базується на економічній теорії.

Хоча екологічна обізнаність людей зростає, рішення величезних світових екологічних проблем, включаючи не тільки ви-

рубку лісів, а й наслідки перенаселення і промислового забруднення, залишаються складними завданнями для кожної держави.

Література

1. Безугла Л. С. Закордонний досвід становлення та розвитку екологічного туризму та можливості його використання в Україні. / Л. С. Безугла // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості. – №2 (22). – 2020. – С. 118–127

2. Mondino E., Beery T. Ecotourism as a learning tool for sustainable development. The case of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy // E. Mondino, T. Beery // Journal of Ecotourism. – 18:2. – 2019. – pp. 107–121. DOI: 10.1080/14724049.2018.1462371

3. Kuzior A, Lyulyov O., Pimonenko T., Kwilinski A., Krawczyk D. Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development / A. Kuzior, O. Lyulyov, T. Pimonenko, A. Kwilinski and D. Krawczyk // Sustainability. – 13(15). – 2021. – 8145 DOI:10.3390/su13158145

4. Foris D., Florescu A., Foris T., Barabas S. Improving the Management of Tourist Destinations: A New Approach to Strategic Management at the DMO Level by Integrating Lean Techniques. / D. Foris, A. Florescu, T. Foris, S. Barabas // Sustainability. Vol.12. – Issue 23. – 2020. DOI: 10.3390/su122310201

5. Gryshova I., Shabatura T., Nikoliuk O. State regulation of ecotourism in the context of European experience / I. Gryshova, T. Shabatura, O. Nikoliuk // The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine. – № 1. – 2020. – pp. 126–136.

6. Безугла Л. С. Сільський зелений туризм: тенденції розвитку національного туристичного бізнесу / Л. С. Безугла // Сучасні підходи до соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку суб'єктів національного господарства: колективна монографія / за ред. Л. М. Савчук, Л. М. Бандоріної. Дніпро : Пороги, 2020. – С. 157–166

7. Mathew P. V., and Sreejesh S. Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations / P. V Mathew, S. Sreejesh // Journal of Hospitality and Tourism Management. – 31. – 2017. – pp. 83–89. DOI: 10.1016/j.jhtm.2016.10.001

8. World Tourism Organization UNWTO. 1990–2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mkt.unwto.org/barometer>.

9. ДАРТ спільно з МЗС та МКІП презентувало кампанію популяризації туристичного бренду. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/bYoFfOR>

References

Bezuhl, L.S. (2020). Zakordonnyi dosvid stanovlennia ta rozvytku ekolohichnoho turyzmu ta mozhlyvosti yoho vykorystannia v Ukraini. Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Serii: Ekonomika ta

- upravlinnia v naftoviy i hazoviy promyslovosti, 2(22), 118-127.
2. Elena Mondino & Thomas Beery (2019). Ecotourism as a learning tool for sustainable development. The case of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy, *Journal of Ecotourism*, 18:2, (pp. 107-121). DOI: 10.1080/14724049.2018.1462371
3. Aleksandra, Kuzior, Oleksii, Lyulyov, Tetyana, Pimonenko, Aleksy, Kwilinski & Dariusz, Krawczyk (2021). Post-Industrial Tourism as a Driver of Sustainable Development. *Sustainability*. 13(15), P. 8145. <https://doi.org/10.3390/su13158145>
4. Diana Foris, Adriana Florescu, Tiberiu Foris and Sorin Barabas (2020). Improving the Management of Tourist Destinations: A New Approach to Strategic Management at the DMO Level by Integrating Lean Techniques. *Sustainability*. Vol.12, Issue 23. DOI: 10.3390/su122310201
5. Gryshova, I., Shabatura, T., & Nikoliuk, O. (2020). State regulation of ecotourism in the context of European experience. *The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, (1), 126-136.
6. Bezuhla, L.S. (2020). Silskyi zeleny turizm: tendentsii rozvytku natsionalnoho turystychnoho biznesu. *Proceedings from: Suchasni pidkhody do sotsialno-ekonomichnoho, informatsijnoho ta naukovotekhnichnoho rozvytku subiektiv natsionalnoho hospodarstva*. L.M. Savchuk, L.M. Bandorina (Eds.). Dnipro: Porohy. (pp. 157-166).
7. Mathew, P.V., & Sreejesh, S. (2017). Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, (31), (pp.83-89). <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.10.001>
8. World Tourism Organization UNWTO. 1990-2020. Retrieved from: <http://mkt.unwto.org/barometer>.
9. DART spilno z MZS ta MKIP prezentovalo kampaniiu populiaryzatsiyi turystychnoho brendu. Retrieved from: <https://cutt.ly/bYoFfOR>

ПОПУЛЯРИЗАЦИЯ УКРАИНСКОГО ЭКОТУРИЗМА НА МЕЖДУНАРОДНЫХ РЫНКАХ

Л. С. Безуглая, д. э. н., доцент, НТУ «Днепровская политехника»

Методология исследования. Методологическим инструментарием исследования является системный подход к научному познанию экономических явлений и процессов, адаптированный к популяризации экотуризма на международных рынках. В статье использованы общенаучные и специальные научные методы, а именно: исторический, абстрактно-логический, дедуктивный, абстрагирование, методы анализа и синтеза.

Результаты. Проанализирован опыт зарубежных стран и международных организаций по развитию экологического туризма и исследована деятельность прогрессивных, научно-обоснованных мировых практик. Идентифицированы основные проблемы, которые сдерживают внедрение международного опыта в украинском пространстве, а именно: отсутствие государственной поддержки развития сельского, экологического (зеленого), аграрного туризма; низкий уровень информационного обеспечения; несовершенство законодательной и нормативно правовой базы; ограниченный объем инвестиционных ресурсов; недостаточно эффективное применение механизма государственно-частного партнерства при привлечении нетрадиционных источников финансирования инвестиционных проектов; низкий уровень активности органов местной власти в развитии экотуризма; отсутствие налоговых льгот для лиц, участвующих в предоставлении экотуристических услуг. Приведены приоритетные направления развития экотуризма в Украине с учетом зарубежного опыта. Отмечена важность развития и популяризации украинского экологического туризма на международных рынках как элемента обеспечения стабильной ситуации в туристической отрасли.

Новизна. Определены методические подходы популяризации украинского экотуризма на международных рынках и обобщены приоритетные направления продвижения экологического туризма в Украине с учетом зарубежного опыта, что позволит сделать экотуристическую инфраструктуру страны более конкурентоспособной.

Практическая значимость. Опыт развитых стран безоговорочно свидетельствует, что для Украины и ее регионов вопрос развития экотуризма является крайне важным, актуальным и перспективным. Благодаря этому виду туризма можно обеспечить экономический рост, качественное социальное обеспечение, повысить благосостояние населения, улучшить социально-экономическое развитие территорий.

Ключевые слова: экотуризм, популяризация туризма, международные рынки, развитие туризма, продвижение туристических услуг, международные туристические организации.

Methods. The methodological research toolkit is a systematic approach to the scientific knowledge of economic phenomena and processes, which is adapted to the popularization of ecotourism in international markets. The article uses general scientific and special scientific methods, namely: historical, abstract-logical, monographic, deductive, abstraction and methods of synthesis and analysis.

Results. The experience of foreign countries and international organizations in the development of ecological tourism is analyzed and the activities of progressive, scientifically grounded world practices are investigated. The main problems that hinder the implementation of international experience in the Ukrainian space have been identified: lack of state support for the development of rural, ecological (green), agricultural tourism; low level of information support; imperfection of the legislative and regulatory framework; limited amount of investment resources; insufficiently effective use of the mechanism of public-private partnership when attracting non-traditional sources of financing for investment projects; low level of activity of local authorities in the development of ecotourism; lack of tax incentives for those involved in the provision of ecotourism services. The priority directions for the development of ecotourism in Ukraine are given, taking into account foreign experience. The importance of the development and popularization of Ukrainian ecological tourism in international markets as an element of ensuring a stable situation in the tourism industry is noted.

Novelty. The methodological approaches to the popularization of Ukrainian ecotourism in international markets and the generalization of priority directions for the promotion of ecotourism in Ukraine, taking into account foreign experience, have been determined, which will make it possible to determine the country's ecotourism infrastructure as more competitive.

Practical value. The experience of developed countries unconditionally testifies that for Ukraine and its regions the issue of developing ecotourism is extremely important, relevant and promising. Thanks to this type of tourism, it is possible to ensure economic growth, high-quality social security, increase the welfare, quality and level of the population, and improve the socio-economic development of territories.

Keywords: ecotourism, tourism promotion, international markets, tourism development, promotion of tourism services, international tourism organizations.

Надійшла до редакції 30.08.21 р.